

Konfliktna kohabitacija u Republici Hrvatskoj na primjeru izbora predsjednika Vrhovnog suda Republike Hrvatske

Kancir, Tina

Undergraduate thesis / Završni rad

2024

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, Faculty of Law / Sveučilište u Zagrebu, Pravni fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:199:612302>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-11-28**

Repository / Repozitorij:

[Repository Faculty of Law University of Zagreb](#)

Sveučilište u Zagrebu

PRAVNI FAKULTET

Studijski centar za javnu upravu i javne financije

Stručni studij javne uprave

Tina Kancir

KONFLIKTNA KOHABITACIJA U REPUBLICI
HRVATSKOJ NA PRIMJERU IZBORA
PREDSJEDNIKA VRHOVNOG SUDA REPUBLIKE
HRVATSKE

ZAVRŠNI RAD

mentorica: izv. prof. dr. sc. Ana Horvat Vuković

Zagreb, 2024.

SADRŽAJ

1. UVOD	1
2. OPĆENITO O KOHABITACIJI I TEMI RADA	3
2.1. Značaj državne funkcije Predsjednika Republike u okviru Ustava RH	3
2.2. Kohabitacija	4
3. RJEŠENJE USTAVNOG SUDA U-I-1039/2021, U-I-1620/2021, OD 23. OŽUJKA 2021. – ODLUČIVANJE O USTAVNOSTI NAČINA IZBORA PREDSJEDNIKA VRHOVNOG SUDA REPUBLIKE HRVATSKE	7
3.1. Podnošenje prijedloga i postupak pred Ustavnim sudom	7
3.2. Predmet osporavanja i prigovori predlagatelja	7
3.3. Problem protuustavnog ograničavanja predsjednikovih izvornih nadležnosti	15
3.4. Proceduralni problemi	16
3.4.1. Prijedlog Predsjednika Republike	17
3.4.2. Prijave koje se dostavljaju Predsjedniku Republike	21
3.4.3. Može li Predsjednik Republike ne predložiti kandidata?	22
4. ZAKLJUČAK	26
LITERATURA	28

Izjava o izvornosti

Ja, Tina Kancir pod punom moralnom, materijalnom i kaznenom odgovornošću, izjavljujem da sam isključivi autor/ica diplomskog rada/završnog rada (obrisati nepotrebno) te da u radu nisu na nedozvoljeni način (bez pravilnog citiranja) korišteni dijelovi tuđih radova te da se prilikom izrade rada nisam koristio/-la drugim izvorima do onih navedenih u radu.

Tina Kancir, v.r.

1. UVOD

U ovome radu govorit će se o konfliktnoj kohabitaciji u Republici Hrvatskoj na primjeru izbora predsjednika Vrhovnog suda Republike Hrvatske. U radu se tumači Rješenje Ustavnog suda U-I-1039/2021, U-I-1620/2021, od 23. ožujka 2021. kojom se odlučilo o ustavnosti načina izbora predsjednika Vrhovnog suda Republike Hrvatske. Relevantni dijelovi ove odluke tumače se u radu i citiraju sukobljena mišljenja drugih autora koji su u svojim radovima analizirali ovu problematiku.

U veljači 2021. godine u Republici Hrvatskoj započeo je proces izbora nove osobe koja će obnašati funkciju predsjednika Vrhovnog suda Republike Hrvatske (u daljnjem tekstu: VSRH). Proces tog izbora je unutar hrvatske stručne i ine javnosti doveo do određenog iskrenja i razilaženja u stavovima među domaćim pravnim stručnjacima, napose onima specijaliziranim na polju ustavnog prava. Sve skupa bilo je i znatno medijski popraćeno, a istupi u medijima bili su živi.

Osoba odgovorna za nastanak trenutne situacije u velikoj mjeri je predsjednik Republike Hrvatske, g. Zoran Milanović (u daljnjem tekstu: predsjednik RH), koji je zagovarao prof. dr. sc. Zlatu Đurđević za predsjednicu Vrhovnog suda Republike Hrvatske (u daljnjem tekstu: VSRH). Zbog toga se može reći da je ona bila „njegova kandidatkinja“. Ova situacija nam je osvijestila da trenutno u javno-političkom životu Republike Hrvatske imamo kohabitaciju između predsjednika RH i predsjednika Vlade Republike Hrvatske (u daljnjem tekstu: Vlada RH), koja ne teče glatko jer su oni predstavnici međusobno poprilično udaljenih političkih opcija i svjetonazorskih polova. Proces izbora predsjednika VSRH-a poslužit će kao primjer za oslikavanje konfliktne kohabitacije.

Osnovni pravni izvor koji regulira izbor predsjednika VSRH-a je Ustav Republike Hrvatske¹ (u daljnjem tekstu: Ustav). U svom članku 119. stavku 2. Ustav normira da će predsjednika VSRH-a izabrati Hrvatski sabor (u daljnjem tekstu: Sabor) na temelju dostavljenih mišljenja Opće sjednice VSRH-a i Saborskog odbora za pravosuđe o kandidatu za

¹ Ustav Republike Hrvatske (NN 56/90, 135/97, 08/98, 113/00, 124/00, 28/01, 41/01, 55/01, 76/10, 85/10, 05/14). Dalje: Ustav RH.

izbor, a kandidata Saboru predlaže predsjednik RH.² Važno je primijetiti da je norma o predlagatelju kandidata vrlo štura, spominje se samo da predsjednik RH predlaže kandidata za predsjednika VSRH-a. U Ustavu nema daljnje razrade procedure izbora predsjednika VSRH-a. Ova ustavna odredba zahtijeva svoju razradu kroz provedbeni zakon. U ovoj situaciji, provedbeni zakon je Zakon o sudovima (u daljnjem tekstu: ZoS).³

Zakon o sudovima iz 2018. godine u članku 44.a propisuje da postupak izbora predsjednika Vrhovnog suda Republike Hrvatske pokreće Državno sudbeno vijeće (u daljnjem tekstu DSV) objavljivanjem javnog poziva. Važno je napomenuti da izbor započinje objavom javnog poziva DSV-a, a ne predlaganjem kandidata od strane predsjednika RH Saboru. Predsjednik RH izričito smatra predlaganje kandidata za predsjednika VSRH-a svojom izravnom ustavnom ovlasti te smatra da su dijelovi ZoS-a koji reguliraju proceduru izbora predsjednika VSRH-a bespredmetni. Upravo oko tih normi su se vodile najžešće rasprave i pokretali prijedlozi za ocjenu njihove ustavnosti.

U radu se odgovara na neka pitanja koja se tiču postavljene teme rada. Tako se analizira pitanje predstavlja li čl.44.a promjenu Ustavom strogo određenog postupka imenovanja predsjednika VSRH, i ako da, smije li se Ustav dopunjavati provedbenim zakonom ili to predstavlja kršenje predsjednikovih izvornih ovlasti? U potonjem slučaju, smije li predsjednik tada zakon zanemariti i ignorirati proceduru njime propisanu?

U radu će se izložiti i stajališta autora koji su analizirali ovaj slučaj te javno iznijeli svoje ustavno pravno stajalište i njihove različite stavove oko pravne prirode izbora predsjednika VSRH-a. Neki među njima smatraju da predlaganje kandidata treba ići kroz zakonsku proceduru, dok neki predlaganje kandidata vide isključivo kao autonomnu ovlast predsjednika RH, koja mu je dana na razini Ustava. Ova problematika u radu će biti sagledana i kroz stručne i znanstvene pravne članke. Glavnina rada bazirat će se na rješenju Ustavnog suda (u daljnjem tekstu: USRH), u kojem je odlučivao o suglasnosti čl.44.a ZoS-a s Ustavom.

² Ustav RH, čl. 119. st 2.

³ Zakon o sudovima (NN, 28/13, 33/15, 82/15, 82/16, 67/18, 126/19, 130/20, 21/22, 60/22, 16/23).

2. OPĆENITO O KOHABITACIJI I TEMI RADA

2.1. Značaj državne funkcije Predsjednika Republike u okviru Ustava RH

Klasična ustavnopravna literatura smatrala je da svaka organizacija mora imati organ koji predstavlja njenu pravnu jedinstvenost. Ovaj organ može biti potpuno neovisan ili može biti ograničen suradnjom s drugim organima, može biti individualan ili kolektivan.⁴

Predsjednik Republike Hrvatske, iako nema izravne ovlasti za kreiranje i provedbu javnih politika, ima ključnu ulogu u predstavljanju i zastupanju Republike Hrvatske, brizi za redovito i usklađeno funkcioniranje državne vlasti, te obrani neovisnosti i teritorijalne cjelovitosti zemlje. Njegova uloga, određena Ustavom, temelji se na izravnom političkom mandatu dobivenom od naroda putem neposrednih izbora. Dužnost predsjednika smještena je kao najviša u državi, što je potvrđeno svečanom prisegom na vjernost Ustavu, kojom se ističu temeljne predsjedničke odgovornosti.⁵

U prvom desetljeću nakon pada komunizma, predsjednik Republike Hrvatske imao je značajne ustavne ovlasti i birao se na izravnim izborima, čineći ga dominantnom političkom figurom. Međutim, ustavne promjene 2000. godine dovele su do transformacije sustava vlasti u parlamentarni, čime su umanjene predsjedničke ovlasti. Ove promjene, usvojene unatoč neslaganjima unutar vladajuće koalicije, označile su kraj ideje o snažnom predsjedniku.⁶ Time je potvrđeno da ustavni model treba biti prilagođen potrebama i osobnosti aktualnog lidera, a ne koncepciji jakog predsjednika.⁷

Aktualni hrvatski premijer Andrej Plenković funkciju predsjednika Vlade RH u kontinuitetu obnaša od 2016. godine. To po logici stvari znači da njegova politička opcija od tog vremena drži većinu u Saboru. U to vrijeme dužnost poglavara države obnašala je predsjednica RH Kolinda Grabar Kitarović, koja je politički bila smještena na istu stranu spektra. To je dovelo do toga da su parlamentarna većina i predsjednica RH prilično vjerno i bez pogovora slijedili političku volju premijera, premda je između nje i premijera povremeno dolazilo do manjih nesuglasica.

Do promjene je došlo 2020. godine, kada je izravni demokratski legitimitet na neposrednim izborima dobio Zoran Milanović te je on počeo obnašati dužnost predsjednika RH koju je osvojio temeljem programa sa suprotnog kraja političkog spektra. Tako je došlo do

⁴ Bačić, A. Ustavno pravo i političke institucije, Pravni fakultet u Splitu, 2021., str. 272.

⁵ Bačić, op.cit., str. 303.

⁶ Smerdel, B. Parlamentarni sustav i stabilnost hrvatskoga Ustava, Zbornik PFZ, vol. 60, br. 1, 2010., str. 7-44.

⁷ Smerdel, B. Novi sustav ustrojstva vlasti. Informator. 4881; 2002., str. 1-3.; Branko Smerdel: Ustrojstvo vlasti Republike Hrvatske. Nova ustavna rješenja i njihovi izgledi, Zbornik PFZ, vol. 51. br. 1, str. 5 - 21.

usložnjavanja političke situacije u Hrvatskoj, jedna politička opcija zadržala je parlamentarnu polugu vlasti i polugu vlasti Vlade RH, ali je izgubila predsjedničku, a poluga vlasti predsjednika RH otišla je na drugu stranu. Time je kohabitacija postala hrvatska politička zbilja, politički i svjetonazorski oponenti dobili su dužnost zajednički i uz dogovor djelovati na onim područjima gdje im to u zadatak stavlja Ustav i gdje su Ustavom na to ovlašteni.

2.2. Kohabitacija

Kohabitacija je konfliktna, a suživot dovodi do sukoba koji su čas više, čas manje intenzivni. Svaka od strana u kohabitaciji nastoji za svoju instituciju pridobiti što veću moć i što povoljniju poziciju, a do sukobljavanja ne dolazi samo u političkoj areni, već se pokušavaju izmijeniti i ustavne regule prema kojima se bitka vodi. Jedno gledište je da se u takvoj situaciji iz vida izgubio jasan smjerokaz o tome kako treba djelovati dok traje period konfliktna kohabitacije: treba se vratiti na Ustav, jedino i isključivo na Ustav i ništa drugo osim toga.⁸

Kostadinov ističe da neuspješna kohabitacija narušava međunarodni položaj Hrvatske i može pridonijeti jačanju ekstremnih stranaka. Potrebno je jasno primijeniti ustavne odredbe o podjeli ovlasti unutar izvršne vlasti kako bi se uklonile blokade u vanjskim poslovima i osigurao izbor veleposlanika. Ovlast imenovanja predstavlja izazov u Ustavu, a rješenje leži u nastavku neformalnih sastanaka između predsjednika Republike i predsjednika Vlade, što je ustavna praksa u Hrvatskoj već dva desetljeća. Konfliktnu kohabitaciju ilustrira primjer izbora predsjednika Vrhovnog suda Republike Hrvatske, prikazujući pravni okvir za taj proces.⁹

U pravnom poretku Republike Hrvatske postoji Zakon o sudovima, Zakon o Državnom sudbenom vijeću, Zakon o Državnom odvjetništvu i dr. zakoni kojima se razrađuju odgovarajuće ustavne odredbe, i posebno normativno uređuje pravno područje organizacije pravosuđa u granicama i u skladu s tim ustavnim odredbama. Jednako je i s pitanjem biranja i razrješenja predsjednika Vrhovnog suda. To je pitanje na ustavnopravnoj razini uređeno člankom 119. stavkom 2. Ustava, a postupak izbora predsjednika Vrhovnog suda, u granicama ustavne ovlasti. Člankom 44. ZoS-a je propisano: „Za predsjednika Vrhovnog suda Republike Hrvatske može biti izabrana osoba koja ispunjava opće i posebne uvjete za suca tog suda. Predsjednika Vrhovnog suda Republike Hrvatske bira Hrvatski sabor na prijedlog predsjednika Republike Hrvatske uz prethodno mišljenje Opće sjednice Vrhovnog suda Republike Hrvatske i nadležnog odbora Hrvatskog sabora. Predsjednik Vrhovnog suda Republike Hrvatske bira se

⁸ Kostadinov, B., Hrvatska u konfliktnoj kohabitaciji (Milanović – Plenković), Zbornik Pravnog fakulteta u Zagrebu, vol. 71. br. 2., 2021, str. 131-156.

⁹ Kostadinov, op.cit., str. 151.-152.

na vrijeme od četiri godine i po isteku tog vremena može biti ponovno biran na istu dužnost. Nitko ne može biti biran na ovu dužnost više od dva puta.“

Dakle, ZoS u čl. 44. navodi kako Predsjednika Vrhovnog suda RH bira Hrvatski sabor na prijedlog predsjednika RH, uz prethodno mišljenje Opće sjednice VSRH i nadležnog odbora Hrvatskog sabora.

Ustav RH u čl. 119. stavku 1. navodi da Vrhovni sud Republike Hrvatske, kao najviši sud, osigurava jedinstvenu primjenu prava i ravnopravnost svih u njegovoj primjeni. U stavku 2. istog članka navodi se kako Predsjednika Vrhovnog suda Republike Hrvatske, uz prethodno mišljenje Opće sjednice Vrhovnog suda Republike Hrvatske i nadležnog odbora Hrvatskoga sabora, na prijedlog Predsjednika Republike bira i razrješuje Hrvatski sabor. Predsjednik Vrhovnog suda Republike Hrvatske bira se na četiri godine. Isti članak u stavku 3. navodi da ustanovljavanje, djelokrug, sastav i ustrojstvo sudova te postupak pred sudovima uređuje se zakonom.

Dakle, iz citiranog članka 44. ZoS-a i članka 119. Ustava RH vidi se da je potpuno isti tekst (jedino nešto drugačije poredan) u ova dva propisa. U ustavnoj odredbi još piše i da Sabor također i razrješuje predsjednika VSRH-a na prijedlog predsjednika RH. Ustav ovdje ne navodi da se sve rečeno čini i odvija na temelju zakona. Članak 44.a ZoS-a ušao je novelom iz 2018. godine koji u prvom stavku kazuje da će DSV pokrenuti postupak izbora predsjednika VSRH-a tako što će u „Narodnim novinama“ i na svojim internetskim stranicama objaviti javni poziv.

U trećem stavku, od kandidata se traži da uz prijavu podnesu i svoj životopis i program rada, a sve navedeno također će se objaviti na webu DSV-a. Prijave koje su ovako kompletirane DSV će proslijediti predsjedniku RH koji će o svim kandidatima zatražiti mišljenje Opće sjednice VSRH-a i nadležnog saborskog odbora. Ako predsjednik RH Saboru ne predloži nikoga od prijavljenih kandidata ili ako Sabor predloženog kandidata ne izglasa, DSV će poništiti javni poziv i objavom novog javnog poziva opet će pokrenuti postupak izbora predsjednika VSRH.

Vezano za temu ovog rada i konfliktnu kohabitaciju u Republici Hrvatskoj, predsjednik Zoran Milanović Saboru nije želio predložiti niti jednog od kandidata koji su se javili na prvi javni poziv, već su se u medijskom prostoru pojavili njegovi istupi u kojima je govorio da će predložiti prof. dr. sc. Zlatu Đurđević sa Pravnog fakulteta u Zagrebu. Profesorica Đurđević se na prvi javni poziv (u tom momentu već poništen) nije javila. Dakle, predsjednik RH javno je obznanio svoju preferiranu kandidatkinju prije nego što je DSV objavio ponovljeni javni poziv. Ovdje se i među pravnim stručnjacima pojavilo pitanje je li priroda spomenute ustavne norme

upravo takva (da je ona predsjednički prerogativ) ili pak ta norma može biti razrađena na zakonskoj razini, gdje će se utvrditi procedura izbora predsjednika VSRH-a koja je bitan element cijelog postupka bez koje cijela stvar nikako ne može proći.

3. RJEŠENJE USTAVNOG SUDA U-I-1039/2021, U-I-1620/2021, OD 23. OŽUJKA 2021. – ODLUČIVANJE O USTAVNOSTI NAČINA IZBORA PREDsjedNIKA VRHOVNOG SUDA REPUBLIKE HRVATSKE

Ustavni sud Republike Hrvatske, u sastavu predsjednika i sudaca, na sjednici je donio odluku kojom se *ne prihvataju* prijedlozi za pokretanje postupka ocjene ustavnosti članka 44.a ZoS-a. U nastavku ovog dijela rada tumači se postupak pred Ustavnim sudom.¹⁰

3.1. Podnošenje prijedloga i postupak pred Ustavnim sudom

Dario Juričan iz Zagreba podnio je prijedlog Ustavnom sudu da donese odluku o privremenoj obustavi primjene članka 44.a ZoS-a kako bi se spriječilo javno sramoćenje hrvatskih institucija, narušavanje ugleda Hrvatske u EU i svijetu, te urušavanje vladavine prava i Ustava.¹¹

Sličan prijedlog podnijele su odvjetnice Jadranka Sloković i Sandra Marković, tvrdeći da je zakonska odredba očito nesuglasna s Ustavom. One, također, predlažu donošenje rješenja o privremenoj obustavi izvršenja pojedinačnih akata ili radnji koje se poduzimaju na osnovi osporenog članka. Svoj prijedlog obrazlažu „očitom nesuglasnošću zakonske odredbe s Ustavom“. Ustavni sud zaprimio je još dva prijedloga za ocjenu ustavnosti istog članka, koje su podnijeli Viktor Gotovac i Arsen Bauk.¹²

3.2. Predmet osporavanja i prigovori predlagatelja

Osporeni članak 44. stavak 2. ZoS-a propisuje da predsjednika Vrhovnog suda Republike Hrvatske bira Hrvatski sabor na prijedlog predsjednika Republike, uz prethodno mišljenje Opće sjednice Vrhovnog suda i nadležnog saborskog odbora. Prema mišljenju predlagatelja, ove odredbe nisu usklađene s člankom 119. stavkom 2. Ustava Republike Hrvatske, koji jasno definira postupak izbora predsjednika Vrhovnog suda.

Ustav propisuje da Hrvatski sabor bira i razrješava predsjednika Vrhovnog suda Republike Hrvatske, na prijedlog predsjednika Republike, uz prethodno mišljenje Opće sjednice Vrhovnog suda i nadležnog saborskog odbora, te mandat traje četiri godine. Nije predviđeno da se postupak izbora dodatno razrađuje ili mijenja drugim zakonima ili aktima.¹³

¹⁰ Rješenje Ustavnog suda Republike Hrvatske broj U-I-1620/2021, 23. ožujka 2021. Dalje: Rješenje Ustavnog suda Republike Hrvatske (U-I-1620/2021), Zagreb, 23. ožujka 2021.

¹¹ *Ibid.*

¹² *Ibid.*

¹³ Rješenje Ustavnog suda Republike Hrvatske (U-I-1620/2021), Zagreb, 23. ožujka 2021., str. 3.

Dakle, osporavana odredba ZoS-a u potpunosti je – tvrde predlagatelji – promijenila smisao citirane odredbe Ustava na način da je predsjednik Republike ostao bez svojih Ustavom zagwarantiranih ovlasti. Naime, predsjednik Republike Hrvatske je temeljem Ustava nadležan predlagati kandidate za predsjednika Vrhovnog suda, no osporavanom odredbom ZoS-a njegov izbor kandidata ograničen je isključivo na one kandidate koji se prijave na javni poziv odnosno one kandidate čije prijave na javni poziv Državno sudbeno vijeće dostavi uredu predsjednika Republike Hrvatske, što je - navode - potpuno protivno članku 119. stavku 2. Ustava.¹⁴

Smatraju kako zakonodavac nije smio dirati u ovlasti predsjednika Republike Hrvatske i mijenjati postupak izbora predsjednika Vrhovnog suda, odnosno Ustavom zagwarantirane ovlasti predlaganja predsjednika Vrhovnog suda. Najveći naglasak stavljaju na nesuglasnost članka 44.a ZoS-a s Ustavom pa potom na protivnost te odredbe stajalištima Ustavnog suda Republike Hrvatske kao tumača ustavnih odredbi u Republici Hrvatskoj.¹⁵

Prema argumentaciji podnositeljica zahtjeva, Ustav Republike Hrvatske u članku 119. stavku 2. jasno propisuje da predsjednika Vrhovnog suda, uz prethodno mišljenje Opće sjednice Vrhovnog suda i nadležnog saborskog odbora, bira i razrješuje Hrvatski sabor na prijedlog predsjednika Republike.

Osporena zakonska odredba proturječi ovom ustavnom okviru, jer narušava administrativno-tehnički postupak izbora. Prema Ustavu, predsjednik Republike predlaže kandidata Saboru, a Sabor traži mišljenje od saborskog odbora i Opće sjednice Vrhovnog suda, te na svojoj plenarnoj sjednici odlučuje o prijedlogu, uzimajući u obzir mišljenja odbora i Opće sjednice.

Zakon uvodi Državno sudbeno vijeće koje raspisuje poziv, potom predsjednik prije odlučivanja sve kandidate šalje općoj sjednici i saborskom odboru i kada dobije njihova mišljenja o svim kandidatima svoj prijedlog šalje na odlučivanje u Sabor. Ali, krenimo u daljnju argumentaciju nesuglasnosti s Ustavom osporene zakonske odredbe. Ustav je skup neposredno primjenjivih normi najvišega ranga koje su po snazi iznad zakonskih normi. Predsjednik Republike predlaže kandidata, a bira ga Hrvatski sabor. Tu je nesporno potrebna suradnja između te dvije institucije.¹⁶

¹⁴ Ustav RH, čl 119.

¹⁵ Rješenje Ustavnog suda Republike Hrvatske (U-I-1620/2021), Zagreb, 23. ožujka 2021., str. 3.

¹⁶ Rješenje Ustavnog suda Republike Hrvatske (U-I-1620/2021), Zagreb, 23. ožujka 2021., str. 5.

Međutim, predsjednik Republike ima svoje izvorne ustavne ovlasti. Prema Staničiću, predsjednik Republike Hrvatske mora predložiti kandidata za predsjednika Vrhovnog suda Saboru. Prije donošenja odluke o tom kandidatu, Sabor je obavezan pribaviti mišljenja Opće sjednice Vrhovnog suda i saborskog Odbora za pravosuđe. Sabor zatim glasa o prijedlogu predsjednika RH i bira predsjednika VSRH-a na mandat od četiri godine, kako je propisano člankom 119. stavkom 2. Ustava.¹⁷ Nesporno predsjednik RH treba poštovati i Ustav i zakon u Republici Hrvatskoj. Zakon iz 2018. dodao je taj element javnog poziva. Ustav u glavi IV., uređujući ustrojstvo državne vlasti, u člancima 94. do 107. uređuje položaj Predsjednika RH.¹⁸

Prema Staničiću, svrha ustavne odredbe o izboru predsjednika Vrhovnog suda jest omogućiti Saboru da ocijeni prikladnost kandidata. Mišljenja koja Sabor pribavlja od Opće sjednice Vrhovnog suda i saborskog Odbora za pravosuđe trebaju se temeljiti na životopisu i programu rada kandidata. Ova zakonska pravila olakšavaju predsjedniku Republike da predloži kvalitetnog kandidata Saboru, omogućujući mu da pravilno izvrši svoju dužnost. Kandidat predložen na nepravilan način trebao bi biti odbijen od Sabora, a takav kandidat, koji bi pristao biti predložen protivno zakonskoj proceduri, nije dostojan funkcije predsjednika Vrhovnog suda jer bi pokazao spremnost na protupravno djelovanje. Također, kandidati koji su se prijavili putem javnog poziva mogli bi pred Ustavnim sudom osporavati saborsku odluku o izboru kandidata koji nije prošao zakonsku proceduru, što bi moglo dovesti do poništenja takve odluke Sabora.¹⁹

Predlagateljice dalje navode članak 94. stavak 2. Ustava koji obvezuje Predsjednika Republike da se brine za redovito i usklađeno djelovanje te za stabilnost državne vlasti. Također se pozivaju na članak 98. Ustava, prema kojem Predsjednik Republike ima ovlasti kao što su:

- raspisivanje izbora za Hrvatski sabor,
- sazivanje Sabora na prvo zasjedanje,
- raspisivanje referenduma u skladu s Ustavom, povjeravanje mandata za sastavljanje Vlade osobi koja uživa povjerenje većine zastupnika,
- davanje pomilovanja,
- dodjeljivanje odlikovanja i priznanja propisanih zakonom te
- obavljanje drugih dužnosti utvrđenih Ustavom.

¹⁷ Staničić, F., Izbor predsjednika Vrhovnog suda Republike Hrvatske, Informator, 6670, str. 2

¹⁸ Rješenje Ustavnog suda Republike Hrvatske (U-I-1620/2021), Zagreb, 23. ožujka 2021., str. 6.

¹⁹ Staničić, op.cit., str. 2.

Predlagateljice naglašavaju potrebu za promjenom Ustava dodavanjem kvalifikatora „u skladu sa zakonom“ u ustavnu odredbu koja regulira ovlasti predsjednika. One osporavaju zakonsku odredbu i praksu koja se odvija izvan okvira Ustava, te smatraju da se takve promjene ne mogu opravdati ni preporukama GRECO-a za Republiku Hrvatsku, koje su usvojene radi povećanja transparentnosti. Smatraju da takvo postupanje ne pruža dovoljno kvalitetan i ustavno prihvatljiv temelj za takvo interpretiranje ustavnih ovlasti predsjednika.²⁰

Propisivanje objave javnog poziva zainteresiranim kandidatima te objavljivanjem njihovih životopisa i programa rada Vrhovnog suda Republike Hrvatske na mrežnoj stranici Vijeća – navode – ne može biti opravdano jačanjem transparentnosti provedbe ovog postupka. U Ustavu ne nalaze temelje za ovakvo banalno opravdanje zakonodavca za probijanje ustavnih okvira. Također, ponavljaju kako se u Ustavu, u članku 119. stavku 2. ne navodi „u skladu sa zakonom“. Ustav već u članku 119. stavku 3. navodi: „Ustanovljavanje, djelokrug, sastav i ustrojstvo sudova te postupak pred sudovima uređuje se zakonom“.

Predlagateljice smatraju da u konkretnoj situaciji koja je nastala uvođenjem osporene zakonske odredbe, predsjednik ima mogućnost i pravo pogledati koji su se kandidati javili na poziv. Ako smatra, što je njegova ustavna ovlast, da to nisu kandidati koje bi on htio predložiti, onda ima pravo predložiti svojeg kandidata slijedom izvorne ustavne ovlasti koja mu to omogućuje i ponuditi Saboru nekog drugog. Ima, dakle - drže - direktnu ustavnu ovlast da predloži svog kandidata. I dalje nije izvjesno da će Sabor izabrati tu osobu, ali to nije u okviru ovog ustavnog razmatranja problema.²¹

Također, pravni sustav jasno ne podržava ideju da se ignoriranje ili odbijanje primjene zakona može smatrati načinom rješavanja pravnih problema.²² Prihvatanje stava da predsjednik RH može odbiti primijeniti zakon kad smatra da nije u skladu s Ustavom nije u skladu s pravnim načelima. Tijekom rasprava, javno su se čule tvrdnje da predsjednik RH može ignorirati članak 44.a ZoS-a, odnosno da može predložiti kandidata koji se nije prijavio na javni poziv, no ne može ignorirati članak 44. stavak 1. tog zakona, prema kojem za predsjednika Vrhovnog suda može biti izabrana osoba koja ispunjava opće i posebne uvjete za suca tog suda.²³

²⁰ Izvješće četvrtog evaluacijskog kruga skupine zemalja protiv korupcije (GRECO) za Hrvatsku – usvojeno na 64. plenarnoj sjednici skupine GRECO 20. lipnja 2014. i objavljeno 25. lipnja 2014., nakon što ga je odobrila Republika Hrvatska /GRECO EVAL IV REP (2013) 7E/. dostupno na: <https://rm.coe.int/fourth-evaluation-round-corruption-prevention-in-respect-of-members-of/1680a8be50>

²¹ Rješenje Ustavnog suda Republike Hrvatske (U-I-1620/2021), Zagreb, 23. ožujka 2021., str. 5

²² Staničić, op.cit., str. 2

²³ ZOS – ČL.44.st.1.

Gardašević naglašava da javni poziv dolazi na razini zakona, što predstavlja drugu razinu pravne regulacije. Ako Ustav izravno ovlašćuje predsjednika Republike Hrvatske na određeno djelovanje, zakon ne bi trebao ograničavati ili modificirati tu ovlast na način koji bi prisilio predsjednika da je primjenjuje na drugačiji način.²⁴ Gardašević svoj argument temelji na načelu da je Ustav kao viši pravni akt nadređen zakonu. S druge strane, većina koja podržava zakonsku proceduru smatra da članak 44. ZoS-a nikako ne proturječi Ustavu i ne ograničava ovlasti predsjednika Republike Hrvatske da izvrši svoje dužnosti. Dodatno, ta većina vjeruje da bi svako djelovanje suprotno zakonskoj proceduri predstavljalo kršenje pravnog poretka, što bi se moglo konfrontirati s člankom 5. stavkom 2. Ustava, koji štiti pravni poredak zemlje.²⁵

Bojimo se da bi tako predsjedniku RH ostao prostor za arbitrarna postupanja, jer nije moguće birati zakone koji nam odgovaraju, a odbaciti one druge. Javljanje na javni poziv podrazumijeva da su kandidati koji se prijavljuju suglasni s time da budu razmatrani za kandidaturu. Upitno je bi li se kandidat koji bi bio predložen od strane predsjednika RH mimo javnog poziva složio s tim da bude kandidat. Zakonska procedura zahtijeva da Saboru budu podneseni materijali na temelju kojih će odlučivati o kandidatu, uz mišljenja Vrhovnog suda i Odbora za pravosuđe, što je nužno prema Ustavu čak i kada je postupak proveden zakonito, Sabor nije obvezan prihvatiti kandidata kojeg je predložio predsjednik Republike Hrvatske. Sabor je dužan procijeniti je li kandidat dostojan funkcije predsjednika Vrhovnog suda.²⁶

Prema Staničiću, važno je naglasiti riječi profesora emeritusa Smerdela koji ističe da sve odredbe Ustava, kao i svaka odredba pojedinačno, moraju biti tumačene u kontekstu cjeline. Prilikom tumačenja, ne smije se zanemariti ni povijesni ni teleološki pristup. Također, bitno je uzeti u obzir ustavotvorčevu volju, prilagođenu suvremenom kontekstu.²⁷

U članku 95. Ustava, u posljednjem stavku, navodi se da se izbor Predsjednika Republike, prisega i njeno polaganje uređuje zakonom. Nasuprot tome, u članku 119. stavku 2. Ustava nije naznačeno da se ovlast predlaganja predsjednika Vrhovnog suda Republike Hrvatske treba detaljno razrađivati zakonom. Predlagateljice naglašavaju da je predlaganje predsjednika Vrhovnog suda izvorna ustavna nadležnost predsjednika Republike, koja nije

²⁴ Ciglenečki, Dražen, Što ustavni stručnjaci misle o Milanovićevom planu da za šefa Vrhovni sud imenuje svog kandidata? Mišljenja su – podijeljena, Novi list, 17. veljača, 2021.

²⁵ Staničić, F., Sokol, T., Odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske o ustavnosti načina izbora predsjednika Vrhovnog suda Republike Hrvatske, Informator, 5576, str. 1/9.

²⁶ Staničić, op.cit., str.2.

²⁷ *Ibid.*

ničim ograničena. Prema Ustavu, predsjednik RH predlaže Saboru kandidata za predsjednika Vrhovnog suda nakon što je dobio prethodno mišljenje Opće sjednice Vrhovnog suda i nadležnog saborskog odbora. Ustav ne zahtijeva ni da se postupak mora provoditi „u skladu sa zakonom“, a još manje predviđa bilo kakvu posebnu proceduru.²⁸

Staničić ističe da nema nikakve dvojbe oko toga hoće li predsjednik RH slijediti zakonsku proceduru ili će prekršiti Ustav. Poštivanjem procedure iz zakona, predsjednik RH istovremeno bi poštivao i Ustav. Stoga je pogrešno tumačiti da je predsjednikova ovlast da predloži predsjednika Vrhovnog suda nazvana „njegovom ovlasti“; prikladnije je reći da je to njegova dužnost.²⁹

Jedino ograničenje koje predsjednik ima po prirodi stvari su materijalni uvjeti za izbor predsjednika VSRH koje predviđa zakon poput pravničkog obrazovanja i radnog staža. Tako je 2018. godine saborska većina - smatraju predlagateljice - promjenom Zakona o sudovima neustavno ograničila izvornu predsjedničku ovlast, propisujući da postupak inicira Državno sudbeno vijeće javnim pozivom, a što Ustav ne predviđa.³⁰

Ustav je odredio predsjednika Republike kao ovlaštenog predlagatelja za izbor predsjednika Vrhovnog suda Republike Hrvatske zbog načina njegova izbora (neposredni izbor građana) i njegove neutralne, nestranačke uloge prema Ustavu. Namjera je bila da jedinoj takvoj dužnosničkoj poziciji bude povjereno predlaganje čelnika pravosudne vlasti koji mora biti potpuno neovisan o politici i posjedovati osobine koje ga čine dostojnim voditi sustav koji svakodnevno donosi odluke o važnim pravima i obvezama građana i drugih subjekata.³¹

Razmišljanja i argumentacija predlagateljica temelje se prvenstveno na ustavnopravnoj analizi, gdje ističu da je bitna ustavna ovlast narušena zakonskom odredbom. Svoja stajališta temelje na teoriji da je Ustav najviši pravni akt u ustavnopravnom sustavu te da je temelj za donošenje svih drugih pravnih propisa, koji moraju biti u skladu s njim i zakonima donesenim u skladu s Ustavom.³²

²⁸ Rješenje Ustavnog suda Republike Hrvatske (U-I-1620/2021), Zagreb, 23. ožujka 2021., str. 5.

²⁹ Staničić, op.cit., str. 2.

³⁰ Rješenje Ustavnog suda Republike Hrvatske (U-I-1620/2021), Zagreb, 23. ožujka 2021., str. 8.

³¹ Rješenje Ustavnog suda Republike Hrvatske (U-I-1620/2021), Zagreb, 23. ožujka 2021., str. 8.

³² Rješenje Ustavnog suda Republike Hrvatske (U-I-1620/2021), Zagreb, 23. ožujka 2021., str. 8.

Iz ovog teorijskog koncepta proizlazi ustavnopravno načelo ustavnosti, koje u Ustavu Republike Hrvatske glasi: „Zakoni u Republici Hrvatskoj moraju biti u skladu s Ustavom, a ostali propisi moraju biti u skladu s Ustavom i zakonima. Svatko je dužan pridržavati se Ustava i zakona te poštovati pravni poredak Republike Hrvatske“. Citirana načela ustavnosti i zakonitosti jasno potvrđuju superiornost Ustava u odnosu na sve zakone i druge propise, a Ustava i zakona u odnosu na podzakonske akte.

Staničić i Sokol ističu da predsjednik RH mora poštovati zakone koji su na snazi, ali smatraju da je također njegova dužnost poduzeti sve kako bi se zakon koji je sadržajno protivan Ustavu ili čija je ustavnost upitna uklonio iz primjene, čak i ako je taj zakon trenutno važeći. Autori se slažu s ovim stajalištem. S druge strane, Selanec smatra da Ustav ne podržava neefikasne mehanizme.³³

Također tvrdi da Ustav nije dao predsjedniku RH dužnosti bez omogućavanja sredstava za njihovo učinkovito izvršavanje. Selanec naglašava da predsjednik RH nije obavezan podnijeti zahtjev za ocjenu ustavnosti spornog zakona, ali ako to ne učini, ne može se sam osloboditi obaveze poštivanja zakona koji je na snazi, iako može imati uvjerljive pravne argumente da zakon nije u skladu s Ustavom.³⁴

Državno sudbeno vijeće ima tehničku ovlast objavljivati javni poziv i dostavljati prijave kandidata Uredu predsjednika Republike. No, ta ovlast se koristi kako bi se spriječila djelotvorna promjena postojeće raspodjele moći u državi kroz predlaganje neovisnih kandidata. Prvi javni poziv pokazuje da je Državno sudbeno vijeće postavilo nevidljive prepreke koje su onemogućile svim sutkinjama i sucima, osim trenutnom predsjedniku Vrhovnog suda Đuri Sessi, da se natječu. Pozivanje na nejasne odredbe članka 44.a ZoS-a dovodi u pitanje izvršavanje neovisne ustavne ovlasti predsjednika Republike da predloži predsjednika Vrhovnog suda Hrvatskom saboru. Time se krši ustavno načelo diobe vlasti i zakonski ograničava primjena ustavnih ovlasti predsjednika Republike i Hrvatskog sabora.³⁵

U postupku ocjene ustavnosti članka 44.a Zakona o sudovima, ustavni suci su uskladili ustavna načela uspostavljanjem promjenjive hijerarhije vrijednosti, pri čemu je prioritet dobila

³³ Staničić, op.cit., str. 1.

³⁴ *Ibid.*

³⁵ Rješenje Ustavnog suda Republike Hrvatske (U-I-1620/2021), Zagreb, 23. ožujka 2021., str. 16.

nova koncepcija ustavnih sudaca o mogućnosti višekratnog ponavljanja javnog poziva.³⁶ Tako je ponavljanje javnog poziva postalo obavezan korak, iako Zakon o sudovima predviđa samo jedan poziv. Proces izbora predsjednika Vrhovnog suda Republike Hrvatske započinje Državno sudbeno vijeće objavom javnog poziva najkasnije šest mjeseci prije isteka mandata ili u roku od 30 dana nakon prestanka dužnosti predsjednika Vrhovnog suda zbog drugih razloga.³⁷

Prema mišljenju Kostadinov, predsjednik Republike Zoran Milanović nije prekršio Ustav kada je, nakon objavljenog javnog poziva, odbacio prijavljene kandidate i predložio prof. dr. sc. Zlatu Đurđević za predsjednicu Vrhovnog suda.³⁸ Predlagateljice predlažu ukidanje članka 44.a Zakona o sudovima jer je u suprotnosti s ustavnim odredbama, načelima i jamstvima navedenim u prijedlogu. Smatraju da zakon predviđa drugačiju proceduru od one propisane člankom 119. stavkom 2. Ustava za izbor predsjednika Vrhovnog suda. Također, članak 44.a Zakona o sudovima nije u skladu s člankom 98. Ustava koji utvrđuje dužnosti predsjednika Republike, niti s člankom 124. Ustava koji isključuje predsjednika Vrhovnog suda iz općeg popisa sudaca.

Navode da ove nesuglasnosti s Ustavom rezultiraju povredom načela vladavine prava. Zbog očite nesuglasnosti s Ustavom, smatraju da je potrebno privremeno obustaviti provedbu radnji temeljenih na članku 44.a Zakona o sudovima.³⁹

³⁶ Kostadinov, B., Hrvatska u konfliktnoj kohabitaciji (Milanović – Plenković), Zbornik Pravnog fakulteta u Zagrebu, vol. 71, br. 2., 2021, str. 139.

³⁷ ZOS - čl. 44.a, st.1.

³⁸ Kostadinov, B., Pokušava se zakonom ograničiti primjena ustavnih ovlasti predsjednika RH i Sabora, Večernji list, 11. ožujka 2021., <https://www.vecernji.hr/premium/pokusava-se-zakonom-ograniciti-primjena-ustavnih-ovlasti-predsjednika-rh-i-sabora-1475697> (10. svibnja 2021.).

³⁹ Rješenje Ustavnog suda Republike Hrvatske (U-I-1620/2021), Zagreb, 23. ožujka 2021., str. 16.

3.3. Problem protuustavnog ograničavanja predsjednikovih izvornih nadležnosti

Što se tiče problema protuustavnog ograničavanja predsjednikovih izvornih nadležnosti odnosno argument predsjednika Milanovića i argumenti pojedinih ustavnih stručnjaka koji smatraju da izmjena ZDS-a protuustavno predsjednika ograničava načelno neograničenoj ovlasti da Saboru predlaže koga god želi za mjesto predsjednika VSRH. Ovdje se ističe problem može li predsjednik *proprio motu* ignorirati odredbe zakona i postupati mu suprotno, pozivajući se izravno na ustav ili je prisiljen pokrenuti postupak ocjene ustavnosti pred ustavnim sudom odnosno problem koji ističu razni ustavni te upravni stručnjaci.

Pri razmatranju osporene zakonske odredbe Ustavni sud pošao je od triju temeljnih teza koje u svome prijedlogu iznosi predlagatelj Dario Juričan, a to su:⁴⁰

- da je smisao članka 119. stavka 2. Ustava u propisivanju Ustavom zajamčenih ovlasti predsjednika Republike (osporenom zakonskom odredbom taj smisao je promijenjen);
- da Ustavom nije predviđena potreba ili obveza zakonske razrade članka 119. stavka 2. Ustava;
- da zakonodavac (osporenom zakonskom odredbom) „nije smio dirati“ u Ustavom zajamčene ovlasti predsjednika Republike.

Odredbama Glave IV. Ustava uređeno je ustrojstvo državne vlasti. Među njima, člancima 94. do 106., uređen je položaj Predsjednika Republike Hrvatske.

Člankom 98. Ustava propisano kako Predsjednik Republike:⁴¹

- raspisuje izbore za Hrvatski sabor i saziva ga na prvo zasjedanje;
- raspisuje referendum, u skladu s Ustavom;
- povjerava mandat za sastavljanje Vlade osobi koja, na temelju raspodjele zastupničkih mjesta u Hrvatskom saboru i obavljenih konzultacija, uživa povjerenje većine svih zastupnika;
- daje pomilovanja;
- dodjeljuje odlikovanja i priznanja određena zakonom;
- obavlja druge dužnosti određene Ustavom.

Naime, članak 119. stavak 2. Ustava glasi: (...) Predsjednika Vrhovnog suda Republike Hrvatske uz prethodno mišljenje Opće sjednice Vrhovnog suda Republike Hrvatske i

⁴⁰ Rješenje Ustavnog suda Republike Hrvatske (U-I-1620/2021), Zagreb, 23. ožujka 2021, str. 36.

⁴¹ Ustav RH, čl. 98.

nadležnog odbora Hrvatskog sabora, na prijedlog Predsjednika Republike bira i razrješuje Hrvatski sabor. Predsjednik Vrhovnog suda Republike Hrvatske bira se na četiri godine. (...).⁴² Proizlazi jasan zaključak da je članak 119. stavak 2. Ustava izraz, prije svega, ustavne ovlasti Hrvatskog sabora da odlučuje o izboru i razrješenu predsjednika Vrhovnog suda, kao osobe na čelu najvišeg suda u Republici Hrvatskoj, koji osigurava jedinstvenu primjenu prava i ravnopravnost svih u njegovoj primjeni (članak 119. stavak 1. Ustava).

Prema tome, legitimna svrha članka 119. stavka 2. Ustava bila bi, u načelu, ispunjena i kada bi tekst te odredbe bio reduciran na način da glasi: „Predsjednika Vrhovnog suda Republike Hrvatske bira i razrješuje Hrvatski sabor“, to jest na način da su iz njega ispušteni proceduralni elementi (uz prethodno mišljenje Opće sjednice Vrhovnog suda Republike Hrvatske i nadležnog odbora Hrvatskog sabora) kao i odredba o trajanju mandata predsjednika Vrhovnog suda. Jasno je, naime, da ti elementi nisu nužni s gledišta naravi (i s time povezanog sadržaja) Ustava, kao najvišeg pravnog i političkog akta te temeljnog konstitutivnog dokumenta Republike Hrvatske.⁴³

3.4. Proceduralni problemi

Iz prethodno navedenog proizlazi i jasan odgovor na prigovore kako ZoS protuustavno propisuje proceduru različitu od one propisane Ustavom - budući da Ustav supstancijalno tu proceduru ne propisuje niti je to uloga norme ustavnog ranga. Potrebno je, međutim, naglasiti da dio teksta članka 119. stavka 2. Ustava koji glasi „na prijedlog Predsjednika Republike“ čini iznimku u prethodno navedenom smislu te je neizostavan dio pravne norme ustavnog ranga.⁴⁴

Razlog tome jest činjenica da je člankom 98. alinejom 6. Ustava propisano da predsjednik Republike obavlja druge dužnosti određene Ustavom.⁴⁵ Budući da je riječ o svojevrsnoj „blanketnoj“ normi koja se odnosi na one ingerencije predsjednika Republike koje nisu taksativno navedene u alinejama 1. - 5. članka 98. Ustava, tada po naravi stvari „druge dužnosti određene Ustavom“, na koje upućuje alineja 6. članka 98. Ustava, moraju i biti određene Ustavom, i to onom ustavnom odredbom koja se izravno tiče konkretnog područja ili pitanja u kojem je ustavotvorac smatrao potrebnim predvidjeti neki oblik sudjelovanja predsjednika Republike.

⁴² Ustav RH, čl. 114.st.2.

⁴³ Rješenje Ustavnog suda Republike Hrvatske (U-I-1620/2021), Zagreb, 23. ožujka 2021., str. 17.

⁴⁴ Rješenje Ustavnog suda Republike Hrvatske (U-I-1620/2021), Zagreb, 23. ožujka 2021., str. 17.

⁴⁵ Ustav RH, čl. 98.

Staničić navodi da nema sumnje hoće li predsjednik RH slijediti zakonsku proceduru ili prekršiti Ustav. Poštivanjem zakonske procedure, predsjednik RH bi poštivao i Ustav. Smatra se pogrešnim pravo predsjednika RH da predloži predsjednika Vrhovnog suda nazivati „ovlasti“; primjereniji je izraz „dužnost“.⁴⁶ Ovo se temelji na činjenici da predlaganje predsjednika VSRH-a nije uključeno u prvih pet alineja članka 98. Ustava, gdje se navode predsjedničke „ovlasti“, već spada pod 6. alineju koja obuhvaća „druge dužnosti određene Ustavom“.⁴⁷

Prema tome, ova dužnost treba biti shvaćena kao obveza prema kojoj se predsjednik RH mora strogo pridržavati zakona. Budući da je smatrao da ZoS zadire u njegove ustavne ovlasti, mogao je zatražiti ocjenu ustavnosti od Ustavnog suda. Ustavni sud ne bi mogao odbiti odlučivati o tom zahtjevu. To bi bio pravilan način rješavanja pravnog problema u ovoj situaciji. Međutim, pitanje je zašto predsjednik RH nije podnio taj zahtjev. Da je to učinio, i dalje bi morao poštivati zakonsku proceduru iz ZoS-a, konkretno članak 44.a jer predsjednik RH nije sud koji može privremeno ne primjenjivati zakonsku normu dok Ustavni sud ne donese odluku o ustavnosti.⁴⁸

3.4.1. Prijedlog Predsjednika Republike

Također, u odredbi članka 119. stavka 2. Ustava, u kojoj iz navedenog razloga i postoji dio teksta koji glasi „na prijedlog Predsjednika Republike“. Dakle, za predsjednika Republike je predlaganje kandidata za dužnost predsjednika Vrhovnog suda (članak 119. stavak 2. Ustava) druga dužnost određena Ustavom (članak 98. alineja 6. Ustava).⁴⁹

Dakle, ustavotvorac je smatrao potrebnim, zbog iznimne važnosti javne dužnosti kao što je dužnost predsjednika Vrhovnog suda, u proces biranja i razrješenja predsjednika tog suda pred Hrvatskim saborom uključiti i druge relevantne čimbenike, među njima predsjednika Republike, a sve u duhu članka 4. Ustava, koji (u relevantnom dijelu) glasi: „Članak 4. u Republici Hrvatskoj državna je vlast ustrojena na načelu diobe vlasti na zakonodavnu, izvršnu i sudbenu, (...)“. Načelo diobe vlasti uključuje oblike međusobne suradnje i uzajamne provjere nositelja vlasti propisane Ustavom i zakonom. Kada je riječ o predsjedniku Republike, citirani

⁴⁶Staničić, op.cit., str. 2.

⁴⁷ Ustav Republike Hrvatske (pročišćeni tekst zakona, Narodne novine, 56/90, 135/97, 08/98, 113/00, 124/00, 28/01, 41/01, 55/01, 76/10, 85/10, 05/14, čl. 98.

⁴⁸Staničić, op.cit., str. 2

⁴⁹ Rješenje Ustavnog suda Republike Hrvatske (U-I-1620/2021), Zagreb, 23. ožujka 2021., str. 37.

članak 4. Ustava nužno je sagledati i u kontekstu članka 94. stavka 2. Ustava koji glasi: Članak 94. (...) Predsjednik Republike brine se za redovito i usklađeno djelovanje te za stabilnost državne vlasti. (...)⁵⁰

Prema mišljenju prof. Kostadinov, pozivanje na načelo diobe vlasti iskorišteno je od strane većine u Ustavnom sudu za tumačenje suradnje i međusobnog nadzora zakonodavne, izvršne vlasti i predsjedničkih ovlasti na način koji nije u skladu s pravnom teorijom. Ustavni sud je načelo diobe vlasti, kao i suradnju i nadzor između vlasti, te predsjedničke ovlasti protumačio suprotno pravnoj znanosti. Zakonskim propisima ne bi se smjelo zadirati u temeljne ustavne ovlasti tijela državne vlasti, uključujući ovlasti predsjednika Republike. Ovo otvara mogućnost neustavnog utjecaja jedne grane vlasti na drugu i može oslabiti njihovu odgovornost. Kostadinov također naglašava da se ustavne odredbe o diobi ovlasti u vanjskoj politici moraju primjenjivati u kontekstu kohabitacije. U multipolarnom svijetu, Hrvatska mora imati jedinstven, ali ne i jednostranački glas u vanjskoj politici. Državna vlast ne smije biti vođena trenutačnim političkim interesima, već mora zadržati fokus na očuvanju dostojanstva i sigurnosti naroda kroz svoje diplomatske aktivnosti.⁵¹

Što se tiče ovlasti predsjednika mišljenje prof. Kostadinov koja navodi kako je na djelu pravilo o obnašanju vlasti te da se želi smanjiti moć institucije predsjednika Republike pa sukob nije samo na političkom polju. Navodi da zakonom propisani javni poziv je „početak Blitzkriega“ za slabljenje ustavnog položaja predsjednika Republike.⁵²

Ustavni sud ponovio je kako je Ustav najviši pravni i politički akt te temeljni konstitutivni dokument Republike Hrvatske. U skladu s time, normativni izričaj uređuje se zakonom i druge njegove inačice istovjetnog značenja moguće je pronaći samo u dijelu ustavnih odredaba.

Staničić ističe da pravni sustav nikako ne podržava niti predviđa ignoriranje i odbijanje primjene zakona kao način rješavanja pravnih problema.⁵³ Smatra da bi tumačenje prema kojem predsjednik RH uvijek može odbiti primijeniti zakon kad smatra da nije u skladu s Ustavom bilo pravno upitno.⁵⁴ Tijekom rasprave u javnosti, pojavile su se tvrdnje da predsjednik RH može ignorirati članak 44.a ZoS-a i predložiti kandidata koji se nije javio na

⁵⁰ Rješenje Ustavnog suda Republike Hrvatske (U-I-1620/2021), Zagreb, 23. ožujka 2021., str. 37.

⁵¹ Kostadinov, op.cit., str. 142.

⁵² *Ibid.*

⁵³ Staničić, F., Izbor predsjednika Vrhovnog suda Republike Hrvatske, Informator, 6670, str. 2

⁵⁴ *Ibid.*

javni poziv, ali da ne može ignorirati članak 44. stavak 1. ZoS-a, koji navodi da za predsjednika Vrhovnog suda može biti izabrana osoba koja ispunjava opće i posebne uvjete.⁵⁵

Polazeći od pravnih stajališta koja proizlaze iz međunarodnih dokumenata, pravne prakse europskih sudova te preporuka GRECO-a, ali prije svega zbog očigledne podnormiranosti, a time i netransparentnosti postupka iz članka 44. ZoS-a, člankom 31. ZIDZoS-a: 67/18 članak 44. ZoS-a izmijenjen je na sljedeći način: "Članak 31:

Članak 44. mijenja se i glasi: „Za predsjednika Vrhovnog suda Republike Hrvatske može biti izabrana osoba koja ispunjava opće i posebne uvjete za suca tog suda. (2) Predsjednika Vrhovnog suda Republike Hrvatske bira Hrvatski sabor na prijedlog predsjednika Republike Hrvatske, uz prethodno mišljenje Opće sjednice Vrhovnog suda Republike Hrvatske i nadležnog odbora Hrvatskog sabora. (3) Predsjednik Vrhovnog suda Republike Hrvatske bira se na vrijeme od četiri godine i po isteku tog vremena može biti ponovno biran na istu dužnost. Nitko ne može biti biran na ovu dužnost više od dva puta“.

Zatim su člankom 32. ZIDZoS-a: 67/18, iza članka 44., ZoS-u dodani članci 44.a, 44.b, 44.c i 44.d. Članak 32. ZIDZoS-a: 67/18 glasi: "Članak 32. iza članka 44. dodaju se članci 44.a, 44.b, 44.c i 44.d koji glase:

„Članak 44.a (1) Postupak izbora predsjednika Vrhovnog suda Republike Hrvatske pokreće Državno sudbeno vijeće objavom javnog poziva, najkasnije šest mjeseci prije isteka mandata odnosno najkasnije 30 dana nakon prestanka dužnosti predsjednika Vrhovnog suda Republike Hrvatske zbog drugih zakonom određenih razloga. (2) Javni poziv iz stavka 1. ovoga članka objavljuje se u „Narodnim novinama“ i na mrežnoj stranici Državnog sudbenog vijeća, a sadrži poziv kandidatima da u roku, koji ne smije biti kraći od 15 dana, a niti dulji od 30 dana, podnesu prijavu. (3) Uz prijavu kandidati podnose životopis i program rada predsjednika Vrhovnog suda Republike Hrvatske, koji se objavljuju na mrežnoj stranici Državnog sudbenog vijeća. (4) Pravodobne i potpune prijave kandidata koji ispunjavaju uvjete članka 44. ZoS-a Državno sudbeno vijeće dostavlja Uredu predsjednika Republike Hrvatske koji će o kandidatima zatražiti mišljenje od Opće sjednice Vrhovnog suda Republike Hrvatske i nadležnog odbora Hrvatskog sabora.“

U ovom ustavnosudskom postupku razmatra se, prije svega, članak 44.a ZoS-a sa stajališta njegove (ne)suglasnosti s člankom 119. stavkom 2. Ustava, ali je potrebno napomenuti da je cjelokupan sadržaj članka 119. stavka 2. Ustava „preuzet“ u (izmijenjeni) članak 44. stavke 2. i 3. ZoS-a. Za predlagatelje spornim novouvedenim člankom 44.a ZoS-a

⁵⁵ ZoS-a čl. 44.st.1,

razrađene su pojedivosti člankom 119. stavkom 2. Ustava propisanog postupka izbora predsjednika Vrhovnog suda.⁵⁶

Imajući u vidu tijek postupka razrađenog člankom 44.a ZoS-a, na ovome je mjestu nužno osvrnuti se na pitanja koja izrijeком postavlja predlagatelj, a implicate i obje predlagateljice, smatrajući da baš to upućuje na zaključak o nesuglasnosti članka 44.a ZoS-a s člankom 119. stavkom 2. Ustava. Sporno je, naime, što se predsjedniku Republike izbor kandidata ograničava isključivo na one kandidate koji se prijave na javni poziv odnosno na one kandidate čije prijave na javni poziv Državno sudbeno vijeće dostavi Uredu predsjednika Republike Hrvatske.⁵⁷

⁵⁶ Rješenje Ustavnog suda Republike Hrvatske (U-I-1620/2021), Zagreb, 23. ožujka 2021., str. 38.

⁵⁷ Rješenje Ustavnog suda Republike Hrvatske (U-I-1620/2021), Zagreb, 23. ožujka 2021., str. 38.

3.4.2. Prijave koje se dostavljaju Predsjedniku Republike

Predlagatelj naglašava problem moguće kolizije između „administrativnih“ nadležnosti Državnog sudbenog vijeća (DSV) i Ureda predsjednika Republike Hrvatske. Ovo proizlazi iz nejasnoće članka 44.a ZoS-a, koji ne precizira dostavlja li DSV predsjedniku Republike sve zaprimljene prijave ili samo one pravodobno i valjano podnesene. Također, nije jasno koja institucija treba utvrditi ispunjavaju li kandidati zakonom propisane opće i posebne uvjete te jesu li njihove prijave pravodobne i potpune u skladu s člankom 44.a stavcima 2. i 3. ZoS-a.

Ustavni sud ističe da se prijave kandidata koji ne udovoljavaju zakonskim uvjetima za obavljanje dužnosti za koju se prijavljuju, kao i prijave koje su podnesene Državnom sudbenom vijeću izvan roka ili bez priloženog životopisa i/ili plana rada, ne mogu smatrati valjanim, pravodobnim ili potpunim prijavama. Prema temeljnim pravilima postupovnog prava, valjanost, pravodobnost i potpunost prijave trebalo bi utvrđivati tijelo koje je zaprimilo te prijave, u skladu s njihovom prirodom.

Nadalje, u vezi s pitanjem treba li Ured predsjednika Republike od Opće sjednice Vrhovnog suda i od nadležnog odbora Hrvatskog sabora zatražiti mišljenje o svim kandidatima čije su prijave valjane, pravodobne i potpune, Ustavni sud smatra da bi, polazeći od cilja i svrhe tih mišljenja, iako ona nisu obvezujuća za predsjednika Republike, trebalo zatražiti mišljenje za sve kandidate. Ovo stoga što navedena mišljenja mogu pomoći predsjedniku Republike pri donošenju odluke o tome koga će predložiti Hrvatskom saboru za predsjednika Vrhovnog suda, a istodobno kandidate stavlja u jednaki položaj u odnosu na ustavni zahtjev dostupnosti te dužnosti svima pod jednakim uvjetima (članci 44. i 54. stavak 2. Ustava).

Ustavni sud je zaključno istaknuo kako je riječ o okolnostima koje same po sebi osporenu zakonsku odredbu ne čine neustavnom u kontekstu članka 119. stavka 2. Ustava, a ni sa stajališta članaka 3. i 5. Ustava. Ustavni sud navodi kako bi u slučaju kada predsjednik Republike obavijesti Hrvatski sabor da ne predlaže ni jednog od prijavljenih kandidata javni poziv trebalo ponoviti, a cjelokupni postupak trebalo bi okončati u skladu s vremenskim odrednicama iz članka 44.a stavka 1. ZoS-a. Vraćajući se na pitanje je li predsjedniku Republike izbor kandidata za predsjednika Vrhovnog suda ograničen samo na one koji su se javili na javni poziv, odgovor Ustavnog suda je potvrđan i to iz dva različita aspekta.

Iz perspektive ustavnog položaja, ovlasti i odgovornosti predsjednika Republike u postupku izbora i razrješenja predsjednika Vrhovnog suda, za stajalište o postojanju takvog ograničenja odlučne su već spomenute činjenice da, u skladu s člankom 4. stavkom 2. Ustava,

načelo diobe vlasti uključuje oblike međusobne suradnje i uzajamne provjere nositelja vlasti propisane Ustavom i zakonom, odnosno da, u skladu s člankom 94. stavkom 2. Ustava, predsjednik Republike brine za redovito i usklađeno djelovanje te za stabilnost državne vlasti. Iz obiju spomenutih ustavnih odredaba proizlazi jasan ustavni zahtjev za kooperativnošću nositelja vlasti, za usuglašavanjem stajališta i traženjem zajedničkih rješenja, napose za izbjegavanjem kriznih i destabilizirajućih situacija koje otežavaju odnosno onemogućavaju redovito funkcioniranje institucija vlasti.⁵⁸

3.4.3. Može li Predsjednik Republike ne predložiti kandidata?

Ustavni sud potvrđuje da je predlaganje predsjednika Vrhovnog suda Ustavom propisana ovlast i odgovornost predsjednika Republike. Također naglašava da predsjednik Republike u izvršavanju te ovlasti mora imati slobodu neovisne osobne prosudbe jer bi inače njegova uloga bila umanjena. Stoga je predsjednik Republike slobodan odlučiti se ne predložiti ni jednog od kandidata ili predložiti da se nijedan od njih ne izabere za dužnost predsjednika Vrhovnog suda. Međutim, Ustav ne dopušta predsjedniku Republike da izabere osobu za predsjednika Vrhovnog suda koja nije podnijela valjanu, pravodobnu i potpunu prijavu prema javnom pozivu Državnog sudbenog vijeća. Ovakvo ograničenje proizlazi iz važnosti očuvanja uloge Hrvatskog sabora koji prema Ustavu ima ovlast birati i razrješavati predsjednika Vrhovnog suda, kao i uloge svih drugih sudionika u procesu.

Staničić ističe da je svrha ustavne odredbe koja regulira način izbora predsjednika Vrhovnog suda Republike Hrvatske omogućiti Saboru da ocijeni je li kandidat prikladan. Jasno je da tijela koja daju mišljenje o kandidatu Saboru to mišljenje ne mogu formirati na temelju ničega, stoga je važno da se mišljenje oblikuje na temelju informacija iz životopisa i programa rada kandidata. Takva zakonska pravila zapravo pomažu predsjedniku Republike da predloži Saboru kvalitetnog kandidata i tako valjano izvrši svoju dužnost.

Sabor bi trebao odbiti kandidata koji nije predložen u skladu s zakonom, jer bi prihvaćanje takvog prijedloga bilo protuzakonito, a osoba koja bi pristala na takvo nezakonito djelovanje ne bi bila dostojna obnašati funkciju predsjednika Vrhovnog suda. Važno je imati

⁵⁸ Rješenje Ustavnog suda Republike Hrvatske (U-I-1620/2021), Zagreb, 23. ožujka 2021., str. 52.

na umu da bi kandidati koji su se javili na javni poziv ili su se već prijavili mogli osporavati odluku Sabora pred Ustavnim sudom ako bi izbor bio izvan zakonskih procedura, te bi Ustavni sud mogao poništiti takvu odluku.⁵⁹ Dakle, predsjednik Republike nema mogućnost predložiti kandidata ne poštujući zakonom propisanu proceduru.

Međutim, poštujući načelo diobe vlasti iz članka 4. Ustava, ni Hrvatski sabor, u slučaju da predsjednik Republike ne predloži ni jednoga od prijavljenih kandidata (odnosno obavijesti Hrvatski sabor o takvoj svojoj odluci), također nije ovlašten odluku o izboru donijeti pozivajući se samo na okolnost da je predsjednik Republike odbio predložiti kandidata odnosno da je predložio da ni jedan od prijavljenih kandidata ne bude izabran. Prijedlog predsjednika Republike nije formalnopravna, već supstancijalna pretpostavka za postupanje Hrvatskog sabora.⁶⁰

Blokada o kakvoj je zapravo riječ, a koja može imati ustavnopravne implikacije (jer proizlazi iz okolnosti da predsjednik Republike ima mogućnost opetovano predlagati da ni jedan od prijavljenih kandidata ne bude izabran) neograničeno dugo može odgađati uspostavu najvišeg tijela sudske uprave u Republici Hrvatskoj. To samo po sebi, na načelnoj razini, nije nedopušteno sa stajališta Ustava i mjerodavnog zakona, međutim, u uređenoj demokratskoj državi nije prihvatljivo, jer kroz dulje razdoblje nedvojbeno narušava demokratski sustav i vladavinu prava, kao temeljne ustavne vrednote koje se ne smiju poistovjećivati samo sa zahtjevom za zakonitošću postupanja tijela državne vlasti.

Zato je bitno naglasiti propisanu odgovornost predsjednika Republike da se brine za redovito i usklađeno djelovanje te za stabilnost državne vlasti.⁶¹ kao i na činjenicu da ustavno načelo diobe vlasti podrazumijeva međusobnu suradnju i uzajamnu provjeru nositelja vlasti propisanu Ustavom i zakonom.⁶² Prema tome, temeljna je obveza svih nositelja vlasti u Republici Hrvatskoj, kao uređenoj demokratskoj državi, prije svega djelovati na način koji do takvih situacija neće dovoditi, odnosno djelovati tako da, u slučaju kakvog neizbježnog poremećaja, stanje usklađeno s vrednotama demokratskog sustava i vladavine prava bude uspostavljeno konsenzualno, učinkovito i u najkraćem roku.

U fokusu drugog pristupa, koji također dovodi do potvrdnog odgovora na pitanje o tome je li predsjedniku Republike izbor kandidata kojeg će predložiti za predsjednika Vrhovnog suda

⁵⁹ *Ibid.*

⁶⁰ Rješenje Ustavnog suda Republike Hrvatske (U-I-1620/2021), Zagreb, 23. ožujka 2021., str. 53.

⁶¹ Ustav RH, čl. 94.

⁶² Ustav RH, čl. 4.

ograničen isključivo na one koji se prijave na javni poziv, jest položaj već spomenutih „ostalih čimbenika“ u cjelokupnom procesu izbora predsjednika Vrhovnog suda. Među njima, Ustavni sud će se najprije osvrnuti na položaj nadležnog odbora Hrvatskog sabora, Opće sjednice Vrhovnog suda te Državnog sudbenog vijeća, a zatim i na položaj kandidata za dužnost predsjednika Vrhovnog suda koji su, u povodu javnog poziva, dostavili svoje pravodobne i potpune prijave Državnom sudbenom vijeću, ali i položaj osobe koju bi, izvan tog kruga, predložio predsjednik Republike.

Odluka Hrvatskog sabora o izboru predsjednika Vrhovnog suda može se provjeravati s aspekta ustavnosti i zakonitosti postupka donošenja, kao i poštovanja uvjeta propisanih člankom 44. stavkom 1. ZoS-a i člankom 51. stavicima 1. i 5. Zakona o Državnom sudbenom vijeću. Takva odluka nije političkog karaktera već spada u sferu akata vladanja. Kandidati koji su pravodobno i potpuno podnijeli svoje prijave Državnom sudbenom vijeću u skladu s javnim pozivom uživali bi zaštitu ustavnih jamstava iz članaka 14. i 54. stavka 2. Ustava Republike Hrvatske, zajedno s pravom na djelotvornu pravnu zaštitu. S druge strane, kandidat koji je predložen od strane predsjednika Republike ne bi se mogao pozivati na ta ustavna jamstva.⁶³

Međutim, čak i ako bi bilo dopušteno, svaki kandidat za visoku javnu dužnost trebao bi sudjelovati u propisanom postupku pod jednakim uvjetima kao i ostali, ne samo zbog zahtjeva članka 5. stavka 2. Ustava, već i zbog važnosti transparentnosti i nediskriminacije u izboru, te javnog povjerenja u legitimitet i poštenje tog izbora. To je važno i za osobni dignitet i profesionalni integritet kandidata. Unatoč tome što bi kandidat imao mogućnost pravnog osporavanja odluke Hrvatskog sabora pred Ustavnim sudom, ta mogućnost ne bi trebala biti razlog za njegovo izuzeće iz standardnog postupka. Ustavni sud je na temelju navedenog zaključio da predlagatelji nisu doveli u pitanje usklađenost članka 44.a Zakona o sudovima s člankom 119. stavkom 2. Ustava, te je na temelju toga doneseno odgovarajuće rješenje u skladu s člankom 43. stavicima 1. i 2. Ustavnog zakona.

Ustavni sud potvrđuje slobodu neovisne prosudbe predsjednika Republike kao predlagatelja, ali ga ograničava na izbor između kandidata koji su se prijavili na propisani način. Zaključno, a vezano uz činjenicu da se prijedlozi podneseni u konkretnom slučaju

⁶³ Rješenje Ustavnog suda Republike Hrvatske (U-I-1620/2021), Zagreb, 23. ožujka 2021., str. 54.

iscrpljuju u pitanjima i opservacijama koje zahtijevaju tek određena pravna pojašnjenja, a ne supstancijalnu ustavnopravnu ocjenu.

Prof. Kostadinov zaključuje da Ustavni sud nije jasno definirao pravnu prirodu predsjedničke odluke o predlaganju kandidata za predsjednika Vrhovnog suda Hrvatskom saboru. Umjesto toga, usmjerio se na razmatranje odluke Sabora o izboru predsjednika Vrhovnog suda, tvrdeći da ona nije „akt vladanja” političke naravi. Ovim tumačenjem zanemarena je ustavna doktrina koja određuje da akte vlade ne donosi zakonodavna, već izvršna vlast.⁶⁴ Odluka Ustavnog suda pružila je podršku vladajućoj parlamentarnoj većini, usporavajući promjene na čelu sudbene vlasti. Također je neformalno izmijenila ustavni postupak izbora predsjednika Vrhovnog suda i ustavni položaj predsjednika Republike. Ustavni sud je, tumačeći Zakon o sudovima, u konfliktu između državnih vlasti tijekom kohabitacije, usmjerio svoju zaštitu Ustava i ustavnih načela prema trenutnim političkim interesima Vlade, čime je postao (su)kreator tadašnjih političkih zbivanja.⁶⁵

⁶⁴ Kostadinov, op.cit., str. 143.

⁶⁵ *Ibid.*

4. ZAKLJUČAK

Na kraju analize svih suprotstavljenih argumenata vezanih uz predlaganje i izbor kandidata za predsjednika Vrhovnog suda Republike Hrvatske, zaključuje se da bi se predsjednik RH trebao pridržavati propisa Zakona o sudovima. On može izvršiti svoju dužnost tako da predloži kandidata koji se prijavio na javni poziv. Time što poštuje zakon, predsjednik RH istovremeno štiti Ustav i cjelokupni ustavnopravni poredak zemlje kojom upravlja. Sustav društva koji se temelji na pravilima zahtijeva poštivanje propisanih procedura kako bi se osigurala njegova stabilnost i funkcionalnost.

Predsjednik Milanović je u medijima trebao oprezno iznijeti svoje stajalište da odredba Zakona o sudovima nije u skladu s Ustavom te da je ovlašten predložiti bilo kojeg kandidata. Nakon takvih izjava, odvažan čin bi bio zahtijevati ocjenu ustavnosti te zakonske norme od Ustavnog suda, čime bi pokazao poštovanje procedura i tijela koja su ustanovljena Ustavom države. No, predsjednik to nije učinio. Njegovi javni istupi često sugeriraju sklonost konfliktima, možda s ciljem da povremeno naglasi svoju važnost u političkim događanjima. Ustavna vladavina uvijek zahtijeva poštivanje pravnih procedura, a svi su dužni poštivati Ustav kao temelj pravnog poretka.

Vladavina Ustava ima za cilj uskladiti različite karaktere i mišljenja unutar okvira uljudnosti i poštovanja, što bi trebalo biti zajedničko svima. Ustav pretpostavlja da obnašatelji državnih funkcija trebaju biti racionalni pojedinci koji mogu postići dogovore koji će osigurati učinkovito funkcioniranje pravnog sustava za dobrobit svih članova društva. Suprotstavljena mišljenja o ovoj temi ne bi trebala biti automatski negativno shvaćena, jer takve rasprave doprinose razvoju demokracije i podižu društvo na višu razinu koja se temelji na vladavini prava. Svi su pozvani da sudjeluju u izgradnji boljeg društva vladavine prava poštivanjem pravila zakonskih procedura, što će pridonijeti napretku cjelokupnog pravnog sustava.

Na kraju se može zaključiti da Ustav predstavlja skup najviših normi koje se neposredno primjenjuju, što ih čini nadređenima nad zakonskim normama. Predsjednik Republike Hrvatske obvezan je poštivati i Ustav i zakon. Zakonska pravila pomažu predsjedniku u tome da valjano izvrši svoju dužnost tako što će predložiti Hrvatskom saboru kvalitetnog kandidata za predsjednika Vrhovnog suda.

Nakon analize i tumačenja Rješenja Ustavnog suda Republike Hrvatske, a kojim se ne prihvaća prijedlog za pokretanje postupka za ocjenu suglasnosti s Ustavom članka 44.a ZoS-a. U radu se tumači navedeno rješenje pri čemu se ukazuje na ulogu i ovlasti predsjednika Republike prilikom izbora predsjednika Vrhovnog suda Republike Hrvatske.

Na početku rada postavljeno je pitanje smije li se ustav dopunjavati provedbenim zakonom ili to predstavlja kršenje predsjednikovih izvornih ovlasti, odnosno je li zakonodavac izmjenama i dopunama ZoS-a povrijedio odredbu Ustava Republike Hrvatske. Kako se iz analiziranog rješenja može vidjeti većina sudaca Ustavnog suda smatra da nije i tu odluku je nužno poštivati.

LITERATURA

Knjige i članci:

1. Bačić, A: Ustavno pravo i političke institucije, Pravni fakultet u Splitu, 2021.
2. Ciglencečki, D: Što ustavni stručnjaci misle o Milanovićevom planu da za šefa Vrhovni sud imenuje svog kandidata? Mišljenja su – podijeljena, Novi list, 17. veljača, 2021.
3. Kostadinov, B: Hrvatska u konfliktnoj kohabitaciji (Milanović – Plenković), Zbornik Pravnog fakulteta u Zagrebu, 71: 2/2021, str. 131-156.
4. Smerdel, B: Parlamentarni sustav i stabilnost hrvatskoga Ustava, Zbornik PFZ, 60, (1), 2010., str. 7-44.
5. Smerdel, B: Novi sustav ustrojstva vlasti. Informator. 4881; 2002., str. 1-3.; Branko Smerdel: Ustrojstvo vlasti Republike Hrvatske. Nova ustavna rješenja i njihovi izgledi, Zbornik PFZ, 51 (2001.), 1, str. 5 - 21.
6. Staničić, F: Izbor predsjednika Vrhovnog suda Republike Hrvatske, Informator, 6670, str. 2/5.
7. Staničić, F. Sokol, T: Odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske o ustavnosti načina izbora predsjednika Vrhovnog suda Republike Hrvatske, Informator, 5576, str. 1/9.

Zakonski propisi:

1. Ustav Republike Hrvatske (NN 56/90, 135/97, 08/98, 113/00, 124/00, 28/01, 41/01, 55/01, 76/10, 85/10, 05/14).
2. Zakon o sudovima (NN, 28/13, 33/15, 82/15, 82/16, 67/18, 126/19, 130/20, 21/22, 60/22, 16/23).

Internet izvori:

1. Izvešće četvrtog evaluacijskog kruga skupine zemalja protiv korupcije (GRECO) za Hrvatsku – usvojeno na 64. plenarnoj sjednici skupine GRECO 20. lipnja 2014. i objavljeno 25. lipnja 2014., nakon što ga je odobrila Republika Hrvatska /GRECO EVAL IV REP (2013) 7E/.dostupno na: <https://rm.coe.int/fourth-evaluation-round-corruption-prevention-in-respect-of-members-of/1680a8be50>
2. Kostadinov, B: Pokušava se zakonom ograničiti primjena ustavnih ovlasti predsjednika RH i Sabora, Večernji list, 11. ožujka 2021., ustavnih-ovlasti-predsjednika-rh-i-sabora-1475697 (10. svibnja 2021.).

3. Kostadinov, B., Žurno se prilagodivši stavovima Vlade, Ustavni sud postao je sukreator političkih zbivanja, Večernji list, 10. travnja 2021., <https://www.vecernji.hr/premium/zurno-se-prilagodivsi-stavovima-vlade-ustavni-sud-postao-je-sukreator-politickih-zbivanja-1483240> (11.11.2023.)
4. Kostadinov, B., 'Kandidatkinja za predsjednicu Vrhovnog suda Zlata Đurđević nije prekršila Ustav u postupku', Nacional, 9. kolovoza 2023., <https://www.nacional.hr/biljana-kostadinov-kandidatkinja-za-predsjednicu-vrhovnog-suda-zlata-durdevic-nije-prekrasila-ustav-u-postupku/>(15.01.2024)

Sudska praksa:

1. Rješenje Ustavnog suda Republike Hrvatske broj U-I-1620/2021 od 23. ožujka 2021.